

Bakgrunn for vedtak

Kanstadbotn transformatorstasjon

Lødingen kommune i Nordland fylke

Tiltakshaver Statnett SF og Noranett

Referanse

Dato 01.09.2023

Ansvarlig Tor Carlsen

Saksbehandler Frode B. Johansen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord

Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

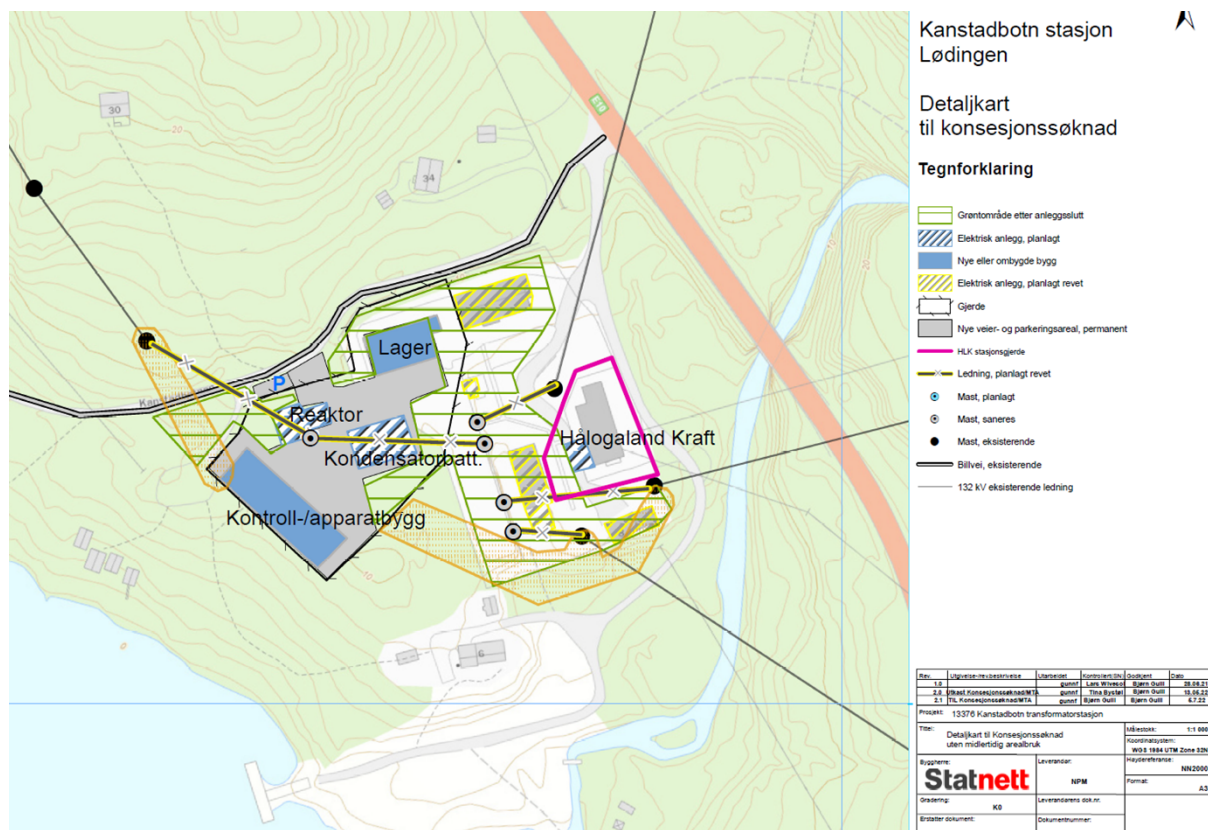
Sammendrag

NVE gir Statnett SF og Noranett AS anleggskonsesjon til å bygge om den eksisterende transformatorstasjonen ved Kanstadbotn i Lødingen kommune i Nordland fylke. Statnett har i dag en 132/66 kV transformator, og Noranett har en 66/22 kV transformator i dagens Kanstadbotn stasjon. En omlegging av regionalnettet i området gjør at man går bort fra 66 kV spenningsnivå. Etter ombyggingen vil Statnett derfor ikke ha en egen transformator i Kanstadbotn, mens Noranett vil sette inn en 132/22 kV transformator.

Stasjonen bygges og driftes som to separate stasjoner eid av hhv. Statnett og Noranett, men vil fremstå som en stasjon utenfra. Stasjonene bygges som gassisolerte transformatorstasjoner (GIS) hvor det skal benyttes miljøvennlige alternativ til SF₆-gass. Stasjonen vil inneholde transformatorer, reaktorer og annet nødvendig høyspenningsanlegg. Det bygges to nye bygninger til lager og kontrollanlegg på hhv. 340 og 820 m², samtidig som dagens lager- og kontrollanleggbygninger rives. Noranetts driftsbygning utvides med et påbygg på ca. 80 m². I tillegg etableres det en brøytevei rundt gjerdet og en parkeringsplass utenfor gjerdet på ca. 70 m². På nordøstsiden av veien etableres det et massedeponi med grunnflate ca. 1400m² og høyde inntil fem meter.

Ombyggingen av stasjonen er nødvendig for å oppnå tilstrekkelig personsikkerhet for personellet som jobber ved stasjonen. Ombyggingen vil også bedre forsyningssikkerheten i regionen.

Ingen av høringspartene har fremmet noen motforestillinger mot tiltaket. Statnett og Noranett har inngått minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere.

Innhold

SAMMENDRAG	1
INNHold	2
1 SØKNADEN	3
2 NVES BEHANDLING SØKNADEN	5
2.1 HØRING AV KONSESJONSSØKNAD OG SØKNAD OM EKSPROPRIASJON	5
2.2 INNKOMNE MERKNADER	5
3 NVES VURDERING AV SØKNAD ETTER ENERGILOVEN	5
3.1 BEHOV FOR TILTAK	5
3.2 SYSTEMLØSNING OG ANDRE TEKNISKE OG ØKONOMISKE FORHOLD	6
3.2.1 <i>Vurderte systemløsninger</i>	6
3.2.2 <i>Rangering av systemløsningene basert på kostnader og systemtekniske egenskaper.</i>	7
3.2.3 <i>Kommentarer til tekniske spesifikasjoner for omsøkt løsning</i>	8
3.3 VIRKNINGER FOR MILJØ OG SAMFUNN	9
4 NVES KONKLUSJON OG VEDTAK OM SØKNAD ETTER ENERGILOVEN	11
4.1 OPPSUMMERING AV VIRKNINGER AV TILTAKET	11
4.2 ANLEGGETS UTFORMING OG AVBØTENDE TILTAK	11
4.2.1 <i>Detaljplan</i>	11
4.2.2 <i>Anleggsarbeid, sluttrapport og tilsyn</i>	11
4.3 NVES VEDTAK	12
VEDLEGG A - OVERSIKT OVER LOVVERK OG BEHANDLINGSPROSESS	14
VEDLEGG B – SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER	16

1 Søknaden

Statnett og Hålogaland Kraft Nett driver i dag hver sin del av Kanstadbotn transformatorstasjon. De to delene er adskilt med gjerde. Statnett søker nå om tillatelse til endring av sin del av den eksisterende transformatorstasjonen i Kanstadbotn, samt om å få rive deler av dagens anlegg. Statnett søker også på vegne av Hålogaland Kraft Nett om tillatelse til å bygge om deres del av stasjonen. Etter at søknaden ble sendt til NVE har Hålogaland Kraft Nett endret navn til Noranett. NVE vil bruke det nye navnet i dette dokumentet.

Statnetts del av stasjonen

Statnett søker om å få bygge følgende anlegg i sin del av stasjonen:

- Et gassisolert anlegg (GIS) med seks 132 kV bryterfelt med doble samleskinner, doble effektbrytere og doble strømtransformatorer.
- Et 30 MVar kondensatorbatteri.
- En 40 MVar reaktor (eksisterende som flyttes til ny sjakt)
- Et kontroll- og apparatbygg med grunnflate ca. 820 m² og mønehøyde ca. 11 meter.
- En sjakt for reaktor på ca. 140 m².
- Nytt lager på ca. 340 m².
- Oppgradering av eksisterende adkomstvei.
- Permanent masselager og vei til dette lageret.
- Brøytevei utenfor stasjonsgjerdet.
- Ombygging av enkelte av dagens kraftledningsmaster i stasjonen til kabelendemaster.
- En parkeringsplass på ca. 70 m².
- Permanente veier innenfor stasjonsgjerdet.

De søker om fortsatt drift av følgende anlegg fra dagens stasjon:

- En 132 kV Z-transformator for Petersen-spole.
- En Petersen-spole 470 A.

Disse anleggene vil rives når øvrige tiltak i nettet tillater det, anslagsvis 1-2 år etter at ny stasjon er satt i drift.

Statnett søker om tillatelse til å rive de øvrige anleggene i dagens stasjon.

Videre søkes det om etablering av seks midlertidige anleggsområder og oppføring av inntil tre midlertidige kraftledningsmaster som er nødvendige i byggeperioden.

Noranetts del av stasjonen

Noranett søker tillatelse til å få bygge følgende anlegg:

- Et gassisolert anlegg (GIS) med seks 132 kV felt med doble effektbrytere og doble strømtransformatorer. Disse plasseres i Statnetts kombinerte kontroll- og apparatbygg.
- En 132 kV jordkabel fra Statnetts del av stasjonen til Noranetts del av stasjonen.

- En 132/22 kV transformator med ytelse 30 MVA.
- Et tilbygg på ca. 80 m² transformatorsjakt i Noranetts del av dagens stasjon og høyde ca. 10 meter.

Noranett søker om å tillatelse til å rive følgende anlegg:

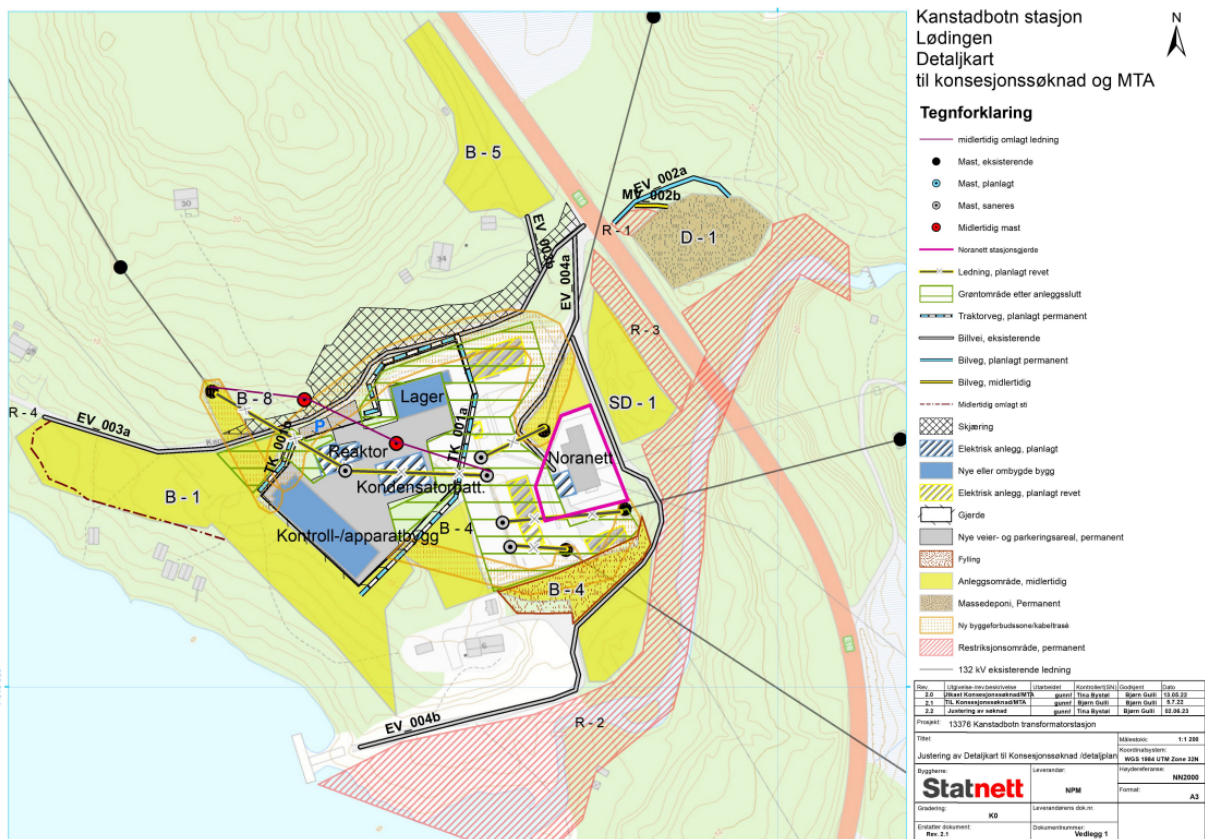
- En 66/22 kV transformator
- Et 66 kV bryteranlegg

Noranett søker om fortsatt drift av følgende anlegg fra dagens stasjon:

- En bygning med grunnflate ca. 270 m².

Statnetts del av stasjonen vil etter ombyggingen få et tomteareal på ca. 5000 m², mens Noranetts del av stasjonen vil få et tomteareal på ca. 1200 m².

Det søkes ikke om ekspropriasjonstillatelse for tiltaket, da Statnett og Noranett har inngått minnelige avtaler med berørte grunneiere.

Figur 1: Skissen viser nye bygninger i blått, installasjoner for elektriske anlegg som blå, skraverte arealer og permanent massedeponi som brunt. De gule feltene er midlertidige anleggsområder.

2 NVEs behandling søknaden

NVE behandler konsesjonssøknaden etter energiloven. Konsesjonssøknaden skal også oppfylle kravene til utredninger etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger. Prinsippene i naturmangfoldloven skal dessuten legges til grunn som retningslinjer i vurderingen av om konsesjon skal gis. En nærmere omtale av lover og forskrifter finnes i vedlegg A. I tillegg til NVEs behandling, skal tiltaket også avklares etter andre relevante sektorlover.

2.1 Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon

Konsesjonssøknaden ble sendt på høring den 30.08.2022. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 15.10.2022.

Følgende instanser fikk søknaden på høring:

Statsforvalteren i Nordland, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Nordland Fylkeskommune, Statens vegvesen, Lødingen kommune, Sametinget, Kanstadsfjord/Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt.

NVE ba Statnett om å informere grunneiere og eventuelle naboer/gjenboere om høringen.

NVE ba Statnett legge frem supplerende opplysninger den 29. mars 2023. Disse ble besvart i brev datert 12.06.2023 og e-post av 28.06.2023.

2.2 Innkomne merknader

NVE mottok til sammen fem høringsuttalelser til søknaden. Uttalelsene er sammenfattet i vedlegg B.

Ingen av høringspartene var negative til tiltaket, og ingen av partene peker på noen negative konsekvenser. Nordland fylkeskommune minner om at Statnett har aktsomhetsplikt dersom automatisk fredede kulturminner skulle dukke opp under anleggsarbeidet, og Statens vegvesen skriver at Statnett må søke om tillatelse for ny utkjøring på E10.

3 NVEs vurdering av søknad etter energiloven

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE kan gi konsesjon til et anlegg dersom de samlede positive konsekvensene av tiltaket er større enn de negative for samfunnet. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

I dette kapittelet vil NVE redegjøre for vår vurdering av anleggene som Statnett og Noranett har søkt om. Vi vil vurdere behovet for tiltaket og hvilke systemløsninger som kan møte behovet og drøfte relevante virkninger av tiltaket for miljø og samfunn.

3.1 Behov for tiltak

Kanstadbotn stasjon ble bygget i 1960. Statnetts del består av et 132 kV koblingsanlegg med fire innkommende linjer og en 132/66 kV transformator med tilhørende 66 kV koblingsanlegg.

Kanstadbotn er en viktig stasjon som forsyner Sør-Troms, Ofoten, Lofoten og Vesterålen, og et utvekslingspunkt mellom transmisjonsnettet og Noranett sitt regionalnett på 66 kV og 22 kV. Noranett har i dag 66 og 22 kV koblingsanlegg og en 66/22 kV transformator. Statnett og Noranett eier og drifter hver sin del av anlegget.

Kanstadbotn transformatorstasjon 132 kV (Statnett)

Stasjonen er i dag utformet som distribusjonsnettstasjon etter Beredskapsforskriften gjeldende i 2002. I 2014 ble stasjonen omklassifisert til transmisjonsnettstasjon. Dagens anlegg er ikke i tråd med Beredskapsforskriften for transmisjonsnett eller Forskrift om elektriske forsyningsanlegg (FEF). Generelt påpeker Statnett at anlegget er i dårlig befatning og bygget på en slik måte at det ikke er

mulig å oppfylle kravene i forskriftene. Etter spørsmål fra NVE har Statnett vist til konkrete krav i dagens beredskapsforskrift og FEF som ikke er oppfylt. Dagens anlegg har blant annet kun én enkel samleskinne uten reservefelt, og det er benyttet en del spesialdesign for å redusere arealbehovet. Statnett skriver at det er krevende å gjennomføre vedlikehold eller feilretting, da dette krever omfattende utkoblinger for å ivareta forsynings- og personsikkerhet. Dagens spesialdesign og begrenset med areal gjør at enkeltfeil kan påføre store deler av anlegget følgefeil. Blant annet er det ikke praktisk mulig å etablere dublering eller god brannsikring. Statnett påpeker også at dagens arealbegrensninger gjør at flere avganger må koblet ut ved arbeid. På grunn av viktigheten av stasjonen mener Statnett dette bør utbedres.

Ved utfall eller feil på samleskinnen kan det ifølge Statnett føre til utfall av ca. 300 MW forbruk vinterstid, hvorav 50 MW må ligge ute til feilen er rettet.

Statnett skriver at dagens anlegg ikke gir tilstrekkelig forsynings- og personsikkerhet. De ønsker derfor å erstatte anlegget. Det nye anlegget vil bygges på eksisterende tomt og tilgrensende område. Selv om dagens anlegg ikke har utløpt sin levetid søker Statnett om å gjøre tiltak nå. Begrunnelsen for dette er utfordringene knyttet til forsynings- og personsikkerhet. Unntaket er 132/66 kV transformatoren som nærmer seg sin tekniske levetid og vil ha behov for fornyelse om få år.

Kanstadbotn transformatorstasjon 66/22 kV (Noranett)

Statnett skriver at eksisterende 132/66 kV transformator nærmer seg slutten av teknisk levetid, og vil ha behov for fornying om få år. Noranett er i prosessen med å avvikle 66 kV-nettet i området, som erstattes med 22 kV nett. Ved å etablere en ny 132/22 kV transformator på 30 MVA kan de to eksisterende transformatorene avvikles (T1 30 MVA 132/66 kV og T2 7,5 MVA 66/22 kV). Begge de eksisterende transformatorene er på slutten av sin levetid (1961 og 1974). Noranett skriver at det også er behov for å øke trafokapasiteten på grunn av økt forbruk i området, blant annet på grunn av bygging av ny E10.

3.2 Systemløsning og andre tekniske og økonomiske forhold

3.2.1 Vurderte systemløsninger

I tillegg til den omsøkte løsningen har Statnett beskrevet et nullalternativ i søknaden. Det er ikke beskrevet noen alternative systemløsninger. Tidlig i prosessen ble det vurdert et nytt luftisolert anlegg (AIS-anlegg) på ny eiendom. Dette ble forkastet på grunn av betydelig inngrep i uberørt natur.

- Nullalternativet: Beholde dagens utforming av stasjonen, men gjøre diverse tiltak for å oppfylle Beredskapsforskriften og erstatte komponenter som har endt levetid (132/66 kV transformator og 132 kV kabler). Nullalternativet vil opprettholde dagens funksjon, men ikke løse utfordringene knyttet til forsynings- og personsikkerhet tilstrekkelig. Nullalternativet vil kreve utkobling av deler/hele anlegget i opp mot 3-6 måneder, noe som gjør arbeidet mer krevende, og dette vil svekke forsyningsikkerheten i denne perioden.
- Omsøkte løsning: Etablere nytt 132 kV anlegg som oppfyller kravene i Beredskapsforskriften. Eksisterende 132/66 kV og 66/22 kV transformatorer erstattes av én 30 MW 132/22 kV transformator. I tillegg etableres det et nytt kondensatorbatteri på 30 MVAr.
- Alternativ løsning: Det er ikke beskrevet alternativ løsning. Dette begrunnes med at det ikke er noe alternativ å ikke beholde eksisterende stasjon. Det nevnes at det tidlig i utredningen ble vurdert nytt luftisolert koblingsanlegg (AIS-anlegg) med ulike plasseringer. Disse ble vurdert som uaktuelle på bakgrunn av større naturinngrep, inngrep i våtmarksområde og hensyn til reindrift.

3.2.2 Rangering av systemløsningene basert på kostnader og systemtekniske egenskaper.

Her gjør vi en samfunnsøkonomisk vurdering av omsøkt løsning og nullalternativet. Vurderinger av miljø- og arealvirkninger inngår ikke her, men vil vurderes i kapittel 3.3. Vi viser til kapittel 4 for en samlet vurdering av alle virkninger. Kostnadsberegninger er et viktig element i vurderingen, men vi understreker samtidig at en rekke gevinster og ulemper ikke kan tallfestes. En skjønsmessig vurdering av de ikke-prissatte verdiene av for eksempel forsyningssikkerhet, ny kraftproduksjon eller tilknytning av nytt forbruk, inngår derfor også i den samfunnsøkonomiske vurderingen.

Investeringskostnader er den eneste prissatte virkningen som er inkludert i søknaden. For nullalternativet er forventet investeringskostnad 45 MNOK. Det er ikke gjort ytterligere vurderinger rundt kostnadsspenn for nullalternativet. Forventet kostnad for omsøkt alternativ er estimert til 230 MNOK. Tiltaket har et kostnadsspenn på 195-265 MNOK.

I tabellen under oppsummerer vi de prissatte virkningene for vurderte alternativer, og rangerer disse. Deretter legger vi til ikke-prissatte virkninger og rangerer alternativene basert på disse. Til slutt rangerer vi alternativene etter samlede tekniske og økonomiske virkninger for kraftsystemet.

Tabell 1 Rangering av systemløsninger basert på kostnader og systemtekniske egenskaper. Ikke-prissatte virkninger for miljø og samfunn vurderes i kap. 3.3 og er ikke inkludert i denne tabellen.

		Nullalternativ	Omsøkt systemløsning
Prissatte systemvirkninger	Investeringskostnad [MNOK]	45	230
	Sum	45	230
Rangering ut fra prissatte virkninger		1	2
Ikke-prissatte systemvirkninger	Forsynings- og personsikkerhet	0	++
	Tilrettelegging for nytt forbruk	0	+
Rangering ut fra ikke-prissatte virkninger ¹		2	1
Foreløpig samlet rangering		2	1

NVE er enige i at Kanstadbotn er en viktig stasjon for forsyningssikkerheten i området. Statnett beskriver et anlegg som er i dårlig befatning. Det vises til konkrete mangler i forhold til dagens beredskapsforskrift og FEF. Manglene etter dagens forskrift er vanskelig å tallfeste i kroner, men basert på en samlet vurdering er vi enig i at det er fornuftig at stasjonen bygges om. Dette vil bidra til økt forsynings- og personsikkerhet. NVE er enige i at det er fornuftig å erstatte dagens to

¹ Pluss og minus settes ihht. DFØs veileder i samfunnsøkonomisk analyse, kap.3.4.8 (<https://dfo.no/filer/Fagomr%C3%A5der/Utreddinger/Veileder-i-samfunnsokonomiske-analyser.pdf>)

transformatorer med én 132/22 kV i henhold til overgang fra 66 til 22 kV nett i området. Begge de eksisterende transformatorene nærmer seg forventet teknisk levetid.

3.2.3 *Kommentarer til tekniske spesifikasjoner for omsøkt løsning*

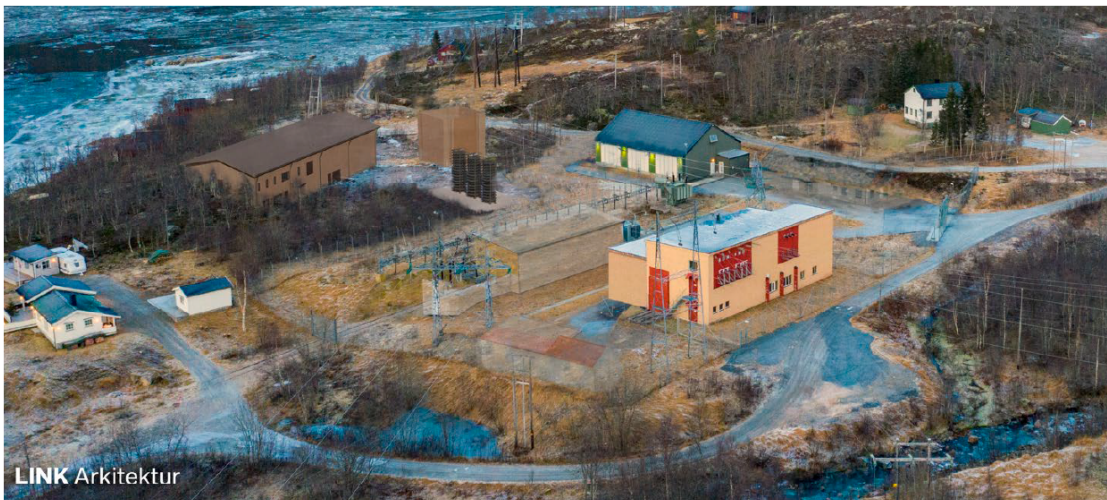
Statnett skriver at de vil bygge GIS-anlegg uten SF6. Siden SF6 er en meget potent klimagass støtter vi valget om et SF6-fritt alternativ. Som et alternativ til GIS-anlegg kunne Statnett valgt å etablere et nytt luftisolert koblingsanlegg (AIS-anlegg).

Utbygging av 420 kV nett i området har vært diskutert tidligere, men Statnett skriver at flere studier (nyeste fra 2018/19) viser at dette vil gi et overdimensjonert nett og være svært kostbart. NVE er kjent med at 420 kV i det siste igjen har blitt diskutert og at det har vært et dialogmøte mellom netteiere i området om temaet. Hvis det skal etableres 420 kV nett i området, kan dette påvirke utformingen av Kanstadbotn stasjon. Vi mener at det fortsatt er stor usikkerhet angående en eventuell etablering av 420 kV nett i området, og i tillegg vil en utbygging av dette spenningsnivået ta lang tid. Basert på alder og problematikken rundt person- og forsyningssikkerhet ifm. eksisterende stasjon, mener vi at omsøkte tiltak bør gjennomføres nå, uavhengig av om 420 kV nett blir vedtatt.

Statnett skriver i søknaden at det pågår en utredning av om 132 kV-nettet i området skal gå over til direktejordet systemjording. Det er ikke avklart om eller når dette kan bli aktuelt. Statnett skriver at nye Kanstadbotn stasjon prosjekteres for både spolejording og mulig overgang til direktejording. NVE støttet dette.

NVE har ellers ingen innvendinger mot den tekniske utformingen av omsøkt løsning for Statnett eller Noranett.

3.3 Virkninger for miljø og samfunn

Figur 2: Figuren viser den eksisterende stasjonen øverst og en visualisering av hvordan den nye stasjonen vil fremstå etter ombyggingen nederst.

Virkninger for samfunnet

Tiltaket innebærer en ombygging av den eksisterende stasjonen i Kanstadbotn. Figur 2 viser dagens stasjon øverst og en visualisering av hvordan stasjonen vil fremstå etter ombyggingen under. Som figuren viser, vil de største endringene være på sjøsiden av stasjonsområdet, hvor det kommer en ny stor bygning og enkelte tekniske installasjoner. I tillegg vil det etableres et midlertidig masselager på nordøstsiden av E10 på ca. 3400 m².

NVE mener ombyggingen av stasjonen vil medføre minimale visuelle endringer for omgivelsene, noe også høringen bekrefter. De nærmeste fritidsboligene vil få en noe større stasjon inntil sine eiendommer. Området er allerede i dag preget av dagens stasjon, og NVE mener at ombyggingen kun vil medføre en relativt liten endring av det som i dag fremstår som en større teknisk installasjon. For naboene vil selve byggefasen være negativ, da denne vil medføre støy og anleggstrafikk i en lengre periode. NVE legger vekt på at det ikke har kommet noen negative innspill fra naboene, og at Statnett og Noranett har inngått minnelige avtaler med grunneierne.

Reindriftsutøverne i området har heller ikke noen motforestillinger mot at tiltaket gjennomføres. Også disse har inngått minnelig avtale med Statnett og Noranett, og NVE legger til grunn at avtalen

innebærer at reindriften tas tilstrekkelig hensyn til når anleggsarbeidet skal gjennomføres. NVE vil likevel sette vilkår om at dette gjøres.

Massedeponiet vil dekke et areal på ca. 1400 m² og fylle inntil fem meter i høyden i skrående terreng. Da dette blir liggende nært E10 vil dette bli synlig for trafikanter som ferdes langs veien. Imidlertid mener NVE at dette raskt vil gro igjen, først med urtevekster og senere småbusker og løvtrær. NVE mener at de visuelle virkningene av deponiet vil bli dempet etter at gjengroingen har foregått i noen år, og at de visuelle virkningene av et slikt deponi vil være akseptable.

Statens vegvesen har i sitt høringsinnspill skrevet at Statnett må søke om dispensasjon fra byggegrense langs veg og utvidet bruk av avkjørsel. NVE legger til grunn at Statnett får tillatelse til dette.

NVE mener at løsningen med å utvide dagens stasjon fremfor å velge en ny lokalisering av en ny stasjon er konfliktdepende, noe også flere av høringspartene har poengtert.

Virksomheter for naturmiljø

I henhold til naturmangfoldloven § 7 plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon til et tiltak eller ikke. Naturmangfoldloven § 8 omhandler kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for vedtaket. Vurderingen av om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig henger sammen med hvilke vurderinger vi mener er nødvendige for å danne bildet av de samlede virkningene av tiltakene. Kunnskapsgrunnlaget skal være beslutningsrelevant med hensyn til de konkrete vurderingene. Vurderingene i denne saken er basert på Statnetts søknad, innkomne høringsuttalelser og NVEs eget søk i Naturbase og Artsdatabanken. I tillegg har vi benyttet informasjonen i Norsk Rødliste for arter 2021 og Norsk rødliste for naturtyper 2018. NVE mener at inngrepets størrelse tatt i betraktning, foreligger det et godt nok kunnskapsgrunnlag til å fatte et velbegrunnet vedtak i denne saken.

Naturmangfoldloven § 9 sier at føre-var-prinsippet skal legges til grunn dersom kunnskapsgrunnlaget om inngrepets virkninger for naturmangfoldet ikke er tilstrekkelig. I denne saken mener vi at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig, både med tanke på at man vet hvilke arter/naturtyper som finnes i området, samt at det foreligger nok kunnskap om hvordan tiltaket påvirker disse artene/naturtypene. Dette gjør at NVE ikke legger til grunn føre-var-prinsippet i denne saken.

Utvidelsen av stasjonen og etablering av massedeponiet innebærer at noe småvokst bjørkeskog må fjernes. Det er ikke registrert noen rødlistede arter eller naturtyper i området. Ut fra områdets geologi og klima mener NVE at skogsområdet som må fjernes vil være relativt artsfattig med lavt potensial for hensynskrevende arter som ikke er registrert tidligere. Statsforvalteren i Nordland skriver at indre deler av Kanstadfjorden har forekomster av naturtypen sterke tidevannsstrømmer, og at elva nordvest for stasjonen danner et brakkvannsdelta. Naturtypen er verdsatt som viktig, men Statsforvalteren mener at naturtypen ikke vil bli berørt av tiltaket. NVE er enige i dette, og legger til grunn at Statnett har rutiner som forhindrer avrenning fra stasjonen og massedeponiet til elva og fjorden. Brakkvannsdeltaet vil etter NVEs mening kunne være viktig for vadere, ender og andre fugler som har tilhold i fjæresonen. Likevel mener NVE at tiltaket vil medføre liten påvirkning på fuglelivet i området. Brakkvannsområdet utenfor stasjonen er relativt stort, og NVE mener derfor at fuglene har mulighet til å trekke unna de nærmeste områdene under anleggsarbeidet. I driftsfasen mener NVE at stasjonen vil ha tilnærmet lik påvirkning på naturmiljøet som dagens stasjon.

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut ifra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Ifølge forarbeidene til naturmangfoldloven (Ot.prp. 52 (2008-2009) s. 381–382) er det effekten på det aktuelle naturmangfoldet/økosystemet som skal vurderes i prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tiltaket som sådan. For å kunne gjøre dette er det nødvendig med kunnskap om andre tiltak som påvirker det samme økosystemet som det

omsøkte tiltaket, hvor det både skal tas hensyn til eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep. I denne saken er det få andre eksisterende tiltak som påvirker de samme økosystemene som det omsøkte tiltaket, og NVE har ingen kjennskap til at det foreligger planer om nye tiltak heller. NVE konkluderer med at den samlede belastningen på de berørte økosystemene ikke vil endres i særlig grad som følge av tiltaket.

Naturmangfoldloven § 11 tilsier at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse. NVE har anledning til å legge føringer i konsesjoner for eventuelle avbøtende tiltak som reduserer virkninger for naturmangfoldet. I denne saken mener vi at virkningene for naturmiljøet er så små at dette ikke er nødvendig. I naturmangfoldlovens § 12 står det at skader på naturmangfoldet skal unngås ved bruk av driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene. NVE mener at utvidelse av den eksisterende stasjonen fremfor å velge en ny lokalisering medfører at svært lite natur vil gå tapt som følge av tiltaket. På bakgrunn av dette mener NVE at naturmangfoldloven §§ 11 og 12 er hensyntatt.

4 NVEs konklusjon og vedtak om søknad etter energiloven

4.1 Oppsummering av virkninger av tiltaket

NVE mener utvidelsen av stasjonen vil ha små negative virkninger for samfunnet. Stasjonen vil fremstå som noe større enn den eksisterende, og massedeponiet på nordøstsiden av E10 vil være svært synlig inntil det er gjengrodd av vegetasjon. Arealutvidelsen av anleggene vil etter NVEs syn ha små virkninger for naturmangfoldet i området. NVE konstaterer at utvidelse av den eksisterende stasjonen fremfor å bygge ny stasjon på urørt areal er konfliktdepende, noe også flere av høringsuttalelsene påpeker.

NVE mener det er behov for ombygging av stasjonen, og vil derfor gi Statnett og Noranett tillatelse til å bygge om den eksisterende transformatorstasjonen.

4.2 Anleggets utforming og avbøtende tiltak

4.2.1 Detaljplan

Transport knyttet til bygging, drift og vedlikehold av transformatorstasjoner vil kunne ha negative miljøvirkninger. Materiell og utstyr vil bli fraktet til stasjonsområdet med lastebil, og NVE forutsetter at midlertidige terrenginngrep begrenses i størst mulig grad, og at terrenget tilbakeføres til opprinnelig tilstand så langt det lar seg gjøre. I driftsfasen vil trafikken til og fra stasjonen være minimal.

Etter NVEs erfaring kan en detaljplan bidra til å redusere eller unngå negative miljøvirkninger ved bygging av transformatorstasjoner. Denne er forpliktende for entreprenør og byggherre. NVE vil sette vilkår om at Statnett og Noranett utarbeider en slik plan, som det forutsettes at de drøfter med berørte kommuner, grunneiere, reindrifutøvere og andre rettighetshavere. En slik plan skal godkjennes av NVE før anleggsstart. NVE har utarbeidet en veileder for utforming og innhold av en slik detaljplan. Vi forutsetter at denne følges.

4.2.2 Anleggsarbeid, sluttrapport og tilsyn

I forbindelse med skogryddingen, skal kvist og trevirke som ikke blir kjørt ut, kvistes opp, kappes og plasseres i søkk eller andre naturlige steder i terrenget. Kantvegetasjon langs elver og vann, dvs. vegetasjon nærmere enn 20 meter, skal søkes bevart.

For å sikre naturlig revegetering av områder brukt til midlertidige anleggsplasser og -veier, skal vekstmasser skaves av, lagres i ranker med en høyde på maksimalt to meter, og benyttes ved

istandsettingen. Tilsvarende metode skal gjøres med matjord på dyrket mark. Ved arrondering, skal dere sørge for naturlige overganger til tilgrensende terreng.

NVE ber om at Statnett og Noranett oppsummerer byggeprosessen, og dokumenterer at anlegget er bygget i samsvar med denne tillatelsen. NVE setter derfor vilkår om dette. Mal for sluttrapport for miljø- og landskap finnes på NVEs nettsider.

4.3 NVEs vedtak

I medhold av energiloven gir NVE Statnett SF og Noranett AS konsesjon til å bygge og drive følgende elektriske anlegg i Lødingen kommune i Nordland fylke, ref. NVE 202215741-20 og NVE 202215741-21:

Statnetts del av stasjonen

- Et gassisolert anlegg (GIS) med seks 132 kV bryterfelt med doble samleskinner, doble effektbrytere og doble strømtransformatorer.
- Et 30 MVAr kondensatorbatteri.
- En 40 MVAr reaktor (eksisterende som flyttes til ny sjakt)
- Et kontroll- og apparatbygg med grunnflate ca. 820 m².
- En sjakt for reaktor på ca. 140 m².
- Nytt lager på ca. 340 m².
- Oppgradering av eksisterende adkomstvei.
- Permanent massedeponi på ca. 3400 m² med høyde inntil 5 meter.
- En ca. 60 meter lang og 54 meter bred permanent adkomstvei til massedeponiet.
- Brøytevei utenfor stasjonsgjerdet.
- Ombygging av enkelte av dagens kraftledningsmaster i stasjonen til kabelendemaster..
- En parkeringsplass på ca. 70 m².
- Permanente veier innenfor stasjonsgjerdet.
- Nødvendig høyspenningsanlegg

Statnett gis også tillatelse til fortsatt drift av følgende anlegg fra dagens stasjon:

- En 132 kV Z-transformator for Petersen-spole.
- En Petersen-spole 470 A.

Statnett gis tillatelse til å rive følgende anlegg når øvrige tiltak i nettet tillater det:

- En 132/66 kV transformator
- Et 66 kV bryterfelt

Noranetts del av stasjonen

- Et gassisolert anlegg (GIS) med seks 132 kV felt med doble effektbrytere og doble strømtransformatorer. Disse plasseres i Statnetts kombinerte kontroll- og apparatbygg.
- En 138/22 kV transformator med ytelse 30 MVA.
- Et tilbygg på ca. 80 m² til transformatorsjakt
- Nødvendig høyspenningsanlegg

Noranett gis tillatelse til fortsatt drift av følgende anlegg fra dagens stasjon:

- En bygning med grunnflate ca. 270 m².

Noranett gis også tillatelse til å rive følgende anlegg når øvrige tiltak i nettet tillater det:

- En 66/22 kV transformator
- Et 66 kV bryteranlegg

Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess

A.1 Energiloven

For å bygge, eie og drive elektriske anlegg kreves det konsesjon etter energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

A.2 Ekspropriasjonsloven

Tiltakshaver har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven. I utgangspunktet skal tiltakshaver forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere for å sikre seg nødvendige rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av de elektriske anleggene. For det tilfelle det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Etter ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 er *kraftliner, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg* mulige ekspropriasjonsformål. I tillegg til ekspropriasjon er det vanlig å søke om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn. Det er NVE som er ansvarlig for behandlingen etter ekspropriasjonsloven.

A.3 Samordning med annet lovverk

A.3.1 Plan- og bygningsloven

Kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 er ikke omfattet av plan- og bygningsloven, med unntak av lovens krav til konsekvensutredninger og krav til kartfesting. Dette innebærer at:

- konsesjon kan gis uavhengig av planstatus
- det ikke skal utarbeides reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

Behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngå i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal framlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

Selv om nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er som før en viktig del av de reelle hensynene som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende regulering til vern kan for eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven skal i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, noe som betyr at det skal registreres kraftledninger med tilhørende byggeforbudssoner i samsvar med regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et kravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig.

Unntaket fra plan- og bygningslovens plan- og byggesaksbestemmelser gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggetekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling av kommunen. I denne saken har ikke tiltakshaver søkt om slike byggverk.

A.3.2 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven (kulml.) før bygging. Generelt skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner, jf. kulml. § 9. Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

A.3.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter videre forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Vedlegg B – Sammenfatning av høringsuttalelser

Konsesjonssøknaden ble sendt på høring den 30.08.2022. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 15.10.2022.

Følgende instanser fikk søknaden på høring:

Statsforvalteren i Nordland, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Nordland Fylkeskommune, Statens vegvesen, Lødingen kommune, Sametinget, Kanstadfjord/Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt.

Statnett orienterte berørte grunneiere og naboer/gjenboere om søknaden og om fristen for å komme med uttalelser.

Innkommne merknader

Lødingen kommune skriver i brev, datert 25.10.2022, at de er positive til ombyggingen av transformatorstasjonen. Kommunen har vært i dialog med Statnett underveis i prosessen om eventuelle alternative lokaliseringer, og mener at den valgte løsningen med ombygging av eksisterende stasjon er den beste. Kommunen mener tiltaket vil medføre minimale virkninger for reindrift, naturmiljø og fritidsboliger nær stasjonen.

Nordland fylkeskommune skriver i brev, datert 17.10.2022, at tiltaket ikke kommer i konflikt med kjente kulturminner. Alle kulturminner er imidlertid ikke registrert, og de viser derfor til aktsomhetsplikten etter kulturminneloven i det tilfelle Statnett skulle oppdage automatisk fredede kulturminner under arbeidet. Om reindrift skriver Fylkeskommunen at planlegging og anleggsdrift bør skje i samråd med reindriften.

Statsforvalteren i Nordland skriver i brev, datert 04.10.2022, at indre deler av Kanstadfjorden har forekomster av naturtypen «sterke tidevannsstrømmer», og at i området nordvest for stasjonen danner Botnevla et brakkvannsdelta. De tror likevel ikke at naturtypene blir berørt av tiltaket. Statsforvalteren skriver også at de er fornøyde med samhandlingen med reinbeitedistriktet, og at samlokalisering med eksisterende anlegg på vestsiden av E10 er fornuftig.

Sametinget skriver i brev, datert 19.09.2022, at de er tilfreds med at aktsomhets- og meldeplikt etter kulturminneloven § 8 er ivaretatt, og at de er tilfreds med at det er inngått minnelig avtale med det berørte reinbeitedistriktet, som regulerer partenes behov og tilpasning. Sametinget har ingen øvrige merknader.

Statens vegvesen skriver i brev, datert 16.09.2022, at de ikke har noen merknader til søknaden, men gjør oppmerksom på at tiltakshaver må søke om dispensasjon fra byggegrense langs veg og utvidet bruk av avkjørsel for nye tiltak.